

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS OLIMPIADA
LIETUVOS IR UŽSIENIO LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS

11–12 klasės

Užduotis atlieka užsienio lietuviškų mokyklų mokiniai

--	--

Dalyvio kodas

Kalbos vartojimo testas	60 min.
Rašymo užduotis	90 min.

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Užsirašykite dalyvio kodą.
- Bus vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti aiškiai, įskaitomai, nepribraukti. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.

VERTINIMAS

_____ (taškai)
Kalbos vartojimo testo vertinimas

Vertintojo vardas, pavardė, parašas

_____ (taškai)
Rašymo užduoties vertinimas

Vertintojo vardas, pavardė, parašas

KALBOS VARTOJIMO TESTAS

Trukmė – 60 min.

1 uždutis. Iš kairėje pateiktų žodžių padarykite vieną tinkamą ir įrašykite jį į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (25 taškai)

Čia rašo
vertintojai

Antanas ir Valentina

(0) laukas	Už rugių augo (0) <u>laukinė</u> obelis, viena tarp dirvų ir pievų, kresna ir	_____
(1) tamsus, žalias	šlamanti (1) _____ lapais. Po ja stovėjo aną vakarą Antanas ir	_____
(2) vienas, plaukas	Valentina. Jisai ją atlydėjo ligi šios vietos. Paskui ji nuėjo. Ir	_____
(3) žiema, kentėti	(2) _____ jos galva buvo šviesi kaip ta nokstanti	_____
(4) debesys	(3) _____ jūra. Pirmi (4) _____ ją pasivijo,	_____
(5) gumbas	žaidė aplink ją ir buvo tokie linksmi. [...] Štai, rodos, ką tik rymojo čia jos	_____
(6) mielas	petys, ir štai jos nulaužtas (5) _____ obels ūgis. Ir kaip	_____
(7) saulė	(6) _____ jis dar savo saujoj laikytų josios ranką... Ir tai, rodos,	_____
(8) giedoti	buvo ne vakar, o kažkur (7) _____ amžių pradžioje. Nūn	_____
(9) išgąstis	Antanas stovi ir klausosi: gražių vyturio (8) _____ pilna visame	_____
(10) čirenti	ore, ir pempė atlekia, švaistosi aplink galvą (9) _____	_____
(11) purt	šaukdama. O jinai nuėjo... Ligi obels Antanui viskas buvo sava – ir vyturių	_____
(12) krauti	(10) _____ aukštai danguje, ir kurapkų pora, kuri netikėtai	_____
(13) rasa	(11) _____ pro šalį. Ir akmenų (12) _____,	_____
(14) rugys, gėlė	surinkta iš dirvų, ir (13) _____ pieva. Dirsės šiurkščiais savo	_____
(15) vežti	grūdais braukėsi pro rankas, (14) _____ kaišė nustebusius savo	_____
(16) upelis	žiedus iš po nulinkusių javų: svarios varpos šaukė juos prie žemės. Už sėjimų	_____
(17) plyšti	jisai pamatė vežimo (15) _____, juodas ir drėgnas. Nusekė	_____
(18) tėvas	jomis ligi (16) _____ vagos ir tiltelio, (17) _____	_____
(19) šiaudas	apaugusio žole. O dar toliau buvo namai, Valentinos	_____
(20) pietūs	(18) _____. Didelis kluonas, nusviręs į ežerą, beveik siekė	_____
(21) vingis	žemę savo (19) _____ stogu, ant kurio riogsojo žiogai ir stovėjo	_____
(22) ūkt	garnys. Buvo rami (20) _____, ir visi sodo medžiai, vyšnios ir	_____
(23) tankus	obelys, ir tas ažuolas gale pirkios – visi jie buvo tylūs. Siauras takeliukas	_____
	(21) _____ tiesiai į sodo vartelius. Antanas sustojo priešais	_____
	juos. Buvo truputį nejauku. Giliai už medžių ir krūmų buvo girdėti nematomos	_____
	kalbos, kažkas staiga (22) _____. Atrodė, kad už šakų ir	_____
	kamienų gilios (23) _____ būtų kitas pasaulis, kiti žmonės, kiti	_____

(24) vartai	balsai, pas kuriuos nyku ir drovu įžengti. Sugirgždėjo (24) _____, pro juos išbėgo šuniukas ir puolė gaigalą, kuris lyginosi plunksnas ant kranto. Paukštis nebėgo, tik įtraukė žaliai žerintį kaklą	_____
(25) tupt	ir šnypštė. Šuniukas (25) _____ aplinkui jį ir skalijo – ne tiek iš piktumo, kiek iš išdykumo.	_____

Pagal Antaną Vaičiulaitį

Taškai (25) _____

2 užduotis. Sakiniuose raskite ir išrašykite frazeologizmus, paaiškinkite jų prasmę. Atvejis 0 – pavyzdys. **(6 taškai)**

(0) Bėga it akis išdeges.

Frazeologizmas: akis išdeges

Paaiškinimas: labai greitai

(1) Atrodė, kad viskas eis kaip sviestu patepta dar šimtą metų. (*J. Ivanauskaitė*)

Frazeologizmas: _____

Paaiškinimas: _____

(2) Aukštųjųose dar nebuves – ne, jo nosis ištįs, kai pamatys Aukštųjų pūstynus, smiltynus, šilus. (*I. Simonaitytė*)

Frazeologizmas: _____

Paaiškinimas: _____

(3) Būtų gera išsimaudyti ežere, bet visi taip nusivarę nuo kojų, kad kiekvienas žingsnis brangus. (*J. Avyžius*)

Frazeologizmas: _____

Paaiškinimas: _____

Čia rašo
vertintojai

Taškai (6) _____

3 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius pavartokite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu. Atvejis 0 – pavyzdys. (45 taškai)

Neišgalvotos istorijos

Čia rašo
vertintojai

(0) knyga	Su etnologo Liberto Klimkos neseniai išleista (0) <u>knyga</u> „Rimtos, juokingos ir graudžios senojo (1) _____ istorijos“ galima	_____
(1) Vilnius	įdomiai pasivaikščioti po (2–	_____
(2–3) senasis miestas	3) _____.	_____
(4) kiekvienas	Autorius vos ne ties	_____
(5) skersgatvis	(4) _____ gatvės (5) _____ ras jus	_____
(6) kas nors	(6) _____ nustebinti. Aiktelsite: „Ir kaip aš to	_____
(7) jis	nežinojau?“ Bepigu (7) _____, senamiesčio griuvėsius	_____
(8) išvaikščiojęs	(8) _____ nuo 1947 metų. Kviesdamas pasidairyti po	_____
(9) gatvė	Vilnių savo vaikystės takais, Libertas Klimka prisipažino, kad Jono	_____
(10) joti	Basanavičiaus (9) _____ jaučiąs didžiausius sentimentus,	_____
(11–12) nepamirštami	nes (10) _____ kas rytą eidavo į mokyklą. Iki šiol (11–	_____
įspūdžiai	12) _____ genamas pasakoja:	_____
(13) slėniai	„Ypač įsimintini žiemos rytmečiai, kai iš upių (13) _____	_____
(14) kuris	esančių namų kaminų rūkdavo dūmeliai. Vaizdas,	_____
(14) kiemai	(14) _____ dabar jau niekada nebebus. Panoraminų vietų	_____
(16) jaunystė	buvo ir Užupio (15) _____. Deja, daugelis jų privatizuoti	_____
(17–18) paslaptingi	ir uždari, paprastai į juos nepateksi.“	_____
užkaboriai	Kaip prisimena Libertas Klimka, su draugais vaikštinėdami po miestą	_____
(19–21) tos pačios vietos	dar (16) _____ kažkaip nejučia, bet jau sąmoningai jį ėmė	_____
(22) autorius	tyrinėti. „Atsivadome įdomiausių gatvelių, kiemų kiemelių. Esame	_____
(23–24) nugyventi metai	aptikę ir (17–18) _____.	_____
(25) ramybė	Pastebėjau, kad per tiek metų dabar vaikstant (19–	_____
(26) kiti	21) _____ jau	_____
(27) aš	net grindinio akmenys prabyla“, – pasakojo jis.	_____
(28) jieji	Ši knyga, anot (22) _____, yra jo duoklė Vilniuje (23–	_____
	24) _____. „Susikaupęs turtas, visa	_____
	atmintis man nedavė (25) _____, norėjosi užrašyti ir	_____
	palikti (26) _____. Knygoje sudėtos istorijos nėra	_____
	(27) _____ išgalvotos. Aš nesu rašytojas. Man	_____
	svarbiausia – faktai. Gilindamasis į (28) _____, supranti,	_____
	kodėl Vilnius turi magišką aurą“, – teigė Libertas Klimka.	_____
	Jono Basanavičiaus gatvė šiuo vardu pavadinta 1939 metais, iki tol ji	_____

(29–30) skaniausia kava	vadinta Pogulianka. Vilniečiai mėgdavo ja pasivaikščioti iki (29–30) _____ garsėjusio užmiesčio restorano, kurio pastatas priešais Konarskio gėlių turgelį išlikęs iki šiol.	___
(31) prašmatniausi	Viename (31) _____ Jono Basanavičiaus gatvės	___
(32) namai	(32) _____ gyveno legendinis daktaras Aiskauda – Cemachas Šabadas (1864–1935). Jam dabar stovi paminklas Mėsinių ir Dysnos gatvių (33) _____.	___
(33) sankryža	Pakilus į kalną miestas baigėsi ties (34–35) _____.	___
(34–35) Baltieji stulpai	Liberto Klimkos pasiteiravus, ką pirmiausia reikėtų parodyti miesto	___
(36) svečiai	(36) _____, jis sakė: „Perteikti miesto dvasią. Vilnius –	___
(37–38) du centrai	(37–38) _____ miestas. Vienas jų – Katedros aikštė, kitas – Rotušė. Juos jungianti Pilies gatvė, pereinanti į	___
(39) Didžioji	(39) _____, – svarbi ašis, o nuo jos į abi puses pilna (40–	___
(40–41) įdomūs kiemeliai	41) _____, kur gali pasijusti patekęs į XVII, XVIII amžių. Dienos maža pasivaikščioti šia gatve.“ Etnologas stebisi, kad dabartiniai nauji pastatai neišlaiko (42–	___
(42–43) istorinė atmintis	43) _____.	___
(44) gamta	Vilniaus išskirtinumas, pasak L. Klimkos, – jo artumas (44) _____.	___
(45) Europa	„Per dešimt minučių nuo Katedros aikštės gali nueiti į laukinę gamtą. Už Vilnelės – tikras lakštingalų slėnis ir netylančios jų giesmės. Kitos tokios sostinės (45) _____ nerasite“, – tvirtino pašnekovas.	___

Pagal Jūratę Mičiulienę

Taškai (45) _____

4 užduotis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas asmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. **(22 taškai)**

Esamuoju laiku

Čia rašo
vertintojai

(0) <i>Nutarti</i>	(0) <i>Nutariu</i> pasitikti savo lemtį išdidžiai.	___
(1) apsidairė	Aš dar kartą (1) _____: tuščia, tik sankryžos pakraštyje	___
(2) styrojo	(2) _____ vienišas skelbimų stulpas.	___
(3) delse	Ir tik dabar supratau, kad jis (3) _____ dėl to, kad kažko iš	___
(4) tikėtis	manęs (4) _____. Tačiau verčiant paskutinį knygutės lapą, jo	___
(5) apniukti	veidas staiga (5) _____ ir jis klausiamai	___
(6) sužiurti	(6) _____ į mane.	___

Būtuojų kartiniu laiku

(7) liautis	Prabilus antrajam oponentui salėje kaipmat (7) _____	___
	traškėję popieriai.	___
(8) pajusti	Paskui mes (8) _____, kad po mūsų kėdėmis tarsi	___
(9) prasiverti	(9) _____ žemė.	___
(10) nutviekti	Staiga jo išbalusį veidą (10) _____ išganingas šypsnyš .	___
(11) trokšti	– Seniai (11) _____ su jumis susipažinti, – sėsdamasis prie	___
(12) riktelti	mano staliuko (12) _____ nepažįstamasis.	___

Būtuojų dažniniu laiku

(13) kvietė	Sugedus nuotaikai mokytojas Liulys (13) _____ atsakinėti	___
(14) užsiėmė	pačius blogiausius arba tuos, kurie (14) _____ pašaliniais	___
	darbais.	___

Būsimuoju laiku

(15) ryžosi	Iš tikrųjų, kodėl Batuotas katinas išdarinėti apgavystes ir niekšybes	___
	(15) _____ tik avėdamas žmonių apavu?	___
(16) sukako	– Gerbiamas Rašytojau, netrukus (16) _____ jūsų kūrybos	___
	trisdešimtmetis. [...] Skaitytojai reikalauja atsakyti, kas tai per šulinys be	___
(17) sėmėsi	dugno, iš kurio ir ateity jūs (17) _____ medžiagos?	___
(18) ėmė	– Ką gi, ta proga aš (18) _____ ir mielai	___
(19) išdavė	(19) _____ paslaptį – tas šulinys be dugno – mano skaitytojai.	___

Tariamąja ar liepiamąja nuosaka

(20) neprieštarauja	– Ar tamsta, – labai oriai prabilo bendrakeleivis, ar tamsta	_____
(21) palieka	(20) _____, jei aš (21) _____ savo portfeli ant tamstos ryšulio?	_____
(22) Nedrįsta	– (22) _____! – nemandagiai atkirtau aš. <i>Pagal Vytautę Žilinskaitę</i>	_____

Taškai (22) _____

5 užduotis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas neasmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (27 taškai)

Kaip Matas Šalčius mokėsi anglų kalbos

Čia rašo
vertintojai

(0) Vartyti	(0) <u>Vartant</u> Mato Šalčiaus angliškai (1) _____	_____
(1) parašyti	rankraščius, į akis krinta graži ir turtinga autoriaus anglų kalba. Tarp daugybės jo užrašų, laiškų ir kitos rankraštinės medžiagos	_____
(2) surasti	(2) _____ tekstas „Kaip aš pramokau anglų kalbos?“	_____
(3) gyventi	šmaikščiai pasakoja 1915–1919 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose	_____
(4) pasiskųsti	(3) _____ Šalčiaus istoriją.	_____
(5) išgirsti	Dėl savo nesėkmės (4) _____ bičiuliams, Šalčius	_____
(6) skaityti	(5) _____ iš jų pasiūlymą pamėginti nueiti į vidurinę	_____
(7) pasidėti	mokyklą. Tačiau ten jo nepriėmė, tad Šalčiui neliko nieko kito, kaip	_____
(8) tikėtis	(6) _____ knygas, šalia (7) _____ žodyną ir	_____
(9) atvykti	gramatikos vadovėlį. Jis rašo, kad pirmiausia anglų kalbos	_____
(10) netrukti	(8) _____ išmokti iš „senų amerikų“, tad, vos	_____
(11) prarasti	(9) _____ į svečią šalį, apsigyveno lietuvių šeimoje. Tačiau	_____
(12) kviesti	Šalčius (10) _____ pastebėti, jog tų „senų amerikų“ anglų	_____
	kalbos žinios apsiriboja tik kasdieniais žodžiais. Tad	_____
	(11) _____ viltį kalbos išmokti iš savų, Šalčius susirado	_____
	vakarinę mokyklą. Bet ir čia jo laukė nusivylimas. „Aš buvau nelabai	_____
	gražaus veido ir mokytojos visai nedominau. Ji, juodaakių gražuolių nuolat	_____
	(12) _____, į mane, sunkiai angliškai	_____

(13) vėžlioti	(13) _____, jokio dėmesio nekreipė“, – rašo lietuvis. Buvo pavasaris. Taip keletą dienų prie atviro lango su knygomis	___
(14) prasėdėti	(14) _____, vieną dieną Šalčius nugirdo kažką apačioje	___
(15) kalbėtis	(15) _____. Toliau tegul pasakoja pats autorius.	___
(16) susinešti	„Žvilgtelėjau atsargiai pro langą: žiūriu, (16) _____ kėdės sėdi dvi kaimynės airės, viena sena, antra jauna. Ir senoji, kad pasakoja jaunajai, tai pasakoja, tik žodžiai birte byra. Aš klausiausi,	___
(17) tūnoti	(17) _____ už lango, taip įdėmiai, kad nė nepajutau, kaip praėjo porą valandų.	___
(18) šnekučiuotis	Rytojus dieną apie tą pačią valandą (18) _____ kaimynės vėl patraukė mano dėmesį. Išvydau jas ir vėl	___
(19) suptis	(19) _____ kėdėse. Aš vėl ausylai (20) _____	___
(20) klausytis	viso pasakojimo apie senosios gyvenimo nuotykius nė nepajutau, kaip praėjo porą valandų.	___
(21) susėsti	Trečią dieną vėl. Ir taip kasdien šnekios kaimynės (21) _____ iš ryto paplepėti porai valandų. Vyručiai, jūs mano! Tai buvo ištidos pamokos iš psichologijos, šalių ir kraštų geografijos, įvairių amatų, astronomijos ir kitų mokslo šakų! Tiesa, buvo	___
(22) girtis	(22) _____ ir apie savo vaikus arba	___
(23) pasakoti	(23) _____ paskutinė kūmučių paskala.“	___
(24) būti	Pasak Šalčiaus, tai (24) _____ puikių pamokų, ir, nors ne	___
(25) ateiti	itin gryna anglų kalba, užtat – nemokamai. O (25) _____	___
(26) pramokti	rudeniui, kai kaimynėms pasidarė šalta susitikti lauke, Šalčius jau buvo gana neblogai (26) _____ šnekamosios anglų kalbos, kuri	___
(27) gyventi	jam labai pravertė (27) _____ Amerikoje, ir ne tik ten.	___

Pagal Dalių Cidzikaitę

Taškai (27) _____

Iš viso taškų (maks. 125)	
----------------------------------	--

RAŠYMO UŽDUOTIS

(Trukmė – 90 min.)

Perskaitykite Lietuvos radijo ir televizijos laidų jaunimui redaktorių kreipimąsi ir atlikite užduotį.

Vieną 2017 metų rudens vakarą Vilniaus baras „Salionas“ prisipildė tautiškos nuotaikos. Čia susirinkę žinomi Lietuvos muzikantai ir visuomenės veikėjai sprendė klausimą, „kas yra *cool* lietuvybė“ ir ką tai reiškia kiekvienam iš mūsų.

Diskusiją inicijavo projektas „*To Be LT*“, kuriam šis vakaras buvo savotiškos išlydėtuvės. Mat Jurgis Didžiulis ir jo suburta „*To Be LT*“ komanda ruošėsi leisti į lietuviškos tapatybės paieškas už Atlanto – lankyti JAV vakarų pakrantėje įsikūrusias lietuvių bendruomenes.

Jų patirtį galite pamatyti apsilankę mūsų svetainėje lrt.mediateka.lt. Į diskusiją kviečiame įsilieti ir Jus, užsienio lietuviškų mokyklų 11–12 klasių mokinius, ir pasidalyti mintimis, kas Jums yra lietuvybė.

Jaunimo laidų redakcija

Užduotis. Parašykite **300** žodžių rašinį tema „**Ką šiandien reiškia būti lietuviu?**“

Rašydami rašinį

- galite remtis įvestimi, asmenine, socialine, kultūrine (literatūrine) patirtimi. Bent vienoje pastraipoje būtina remtis literatūra.
- sugalvokite patrauklų, rašinio pagrindinę mintį atitinkantį pavadinimą.

Pastabos:

- Perrašę rašinį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir parašėte pažymėkite **300 žodžių ribą**.
- Jei parašėte mažiau, vis tiek suskaičiuokite žodžius ir nurodykite jų skaičių.